

PORÓD DROGAMI NATURY Z PĘKNIĘCIEM LUB NACIĘCIEM KROCZA

STRESZCZENIE ZALECEŃ

Translated by Wojciech Pisarek

Uwagi wstępne dotyczące zaleceń PROSPECT

PROSPECT przedstawia klinicystom argumenty za i przeciw różnym interwencjom w leczeniu bólu pooperacyjnego, sformułowane na podstawie dowodów i opinii ekspertów. Klinicyści są zobowiązani do podejmowania decyzji uwzględniając stan kliniczny i lokalny stan prawny. W każdym przypadku należy sprawdzić miejscowe zasady ordynowania leków, o których mowa. Ponieważ anestezjolodzy mają duży udział w zwalczaniu bólu w położnictwie, grupa PROSPECT rozszerza kontekst okresu pooperacyjnego na okres poporodowy.

Ból po porodzie drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza i cele przeglądu PROSPECT

Poród drogami natury często wiąże się z istotnym bólem poporodowym, szczególnie w przypadkach nacięcia lub pęknięcia krocza ([Declercq 2008](#)). Może to utrudniać matce opiekę nad noworodkiem i powrót do pełnej sprawności, jest także czynnikiem ryzyka bólu przewlekłego i depresji poporodowej ([ACOG committee opinion No. 742, 2018](#); [Eisenach 2008](#); [Lu 2024](#)). Jednakże postępowanie przeciwbólowe w tych okolicznościach jest słabo zbadane, a oparte na dowodach zalecenia są skąpe.

Celem niniejszego przeglądu PROSPECT ([Luxey 2024](#)) jest ocena dostępnej literatury o skuteczności farmakologicznych (ogólnych i przewodowych), jak i nefarmakologicznych działań, oraz zabiegów chirurgicznych w ostrym bólu po porodzie drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza, a następnie stworzenie opartych na dowodach, swoistych dla procedury zaleceń postępowania przeciwbólowego w tej sytuacji.

Unikalna metodologia PROSPECT jest dostępna tu: <https://esraeurope.org/prospect-methodology/>. Bierze ona pod uwagę praktykę kliniczną, skuteczność i działania niepożądane farmakologicznego i nefarmakologicznego postępowania przeciwbólowego i zapewnia krytyczną ocenę klinicznej istotności każdej uwzględnionej pracy ([Joshi 2019](#)). Metodologia została obecnie zaktualizowana dla użycia w przyszłych przeglądach ([Joshi 2023](#)).

Kwerendę baz danych przeprowadzono do marca 2023. Niniejszy przegląd zarejestrowano w PROSPERO: CRD42022342275.

Streszczenie zaleceń i główne dowody

Streszczenie zaleceń i główne dowody dla postępowania przeciwbólowego w porodzie drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza

Leczenie farmakologiczne

Paracetamol NLPZ są zalecane jako pierwsze w leczeniu bólu poporodowego u kobiet po pęknięciu lub nacięciu krocza

- Droga doustna jest preferowana w stosunku do doodbytniczej, ponieważ ich skuteczność jest podobna
- Dowody za skutecznością paracetamolu w stosunku do placebo pochodzą z metaanalizy Cochrane i dodatkowych badań randomizowanych ([Abalos 2021](#); [Skovlund 1991](#))
- Podobnie, dowody wspierające stosowanie NLPZ w stosunku do placebo zawarte są w metaanalizie Cochrane i dalszych badaniach randomizowanych ([Wuytack 2016](#); [Harrison 1992](#))
- Należy zaznaczyć, że paracetamol i doustne NLPZ mają niskie stężenia w mleku matki, a stężenia ibuprofenu obniżają się w miarę przedłużania karmienia piersią ([Rigourd 2014](#))

Metody postępowania przewodowego

Morfina zewnątrzoponowo (≤ 2 mg) jest zalecana w bólu poporodowym przy pęknięciu krocza u kobiet, które otrzymywały analgezję zewnątrzoponową

- Dowody wspierające stosowanie morfiny zewnątrzoponowo w stosunku do placebo po porodzie obejmują trzy badania randomizowane ([Niv 1994](#); [Macdonald 1984](#); [Solano 2012](#)); zakres dawek w tych pracach wynosił od 1 do 4 mg.
- Ponieważ działania niepożądane, w szczególności depresja oddechowa, zależą od dawki zewnątrzoponowej morfiny, zalecamy stosowanie dawek nie wyższych niż 2 mg, co odpowiada minimalnej dawce skutecznej.
- Kobiety leczone morfiną podawaną zewnątrzoponowo mogą odnieść korzyść z monitorowania oddechu zgodnie z wytycznymi SOAP ([Bauchat 2019](#))

Leczenie niefarmakologiczne

Lód lub kompresy chłodzące są zalecane jako pierwsze postępowanie w bólu poporodowym ze względu na ich prostotę.

- Wybór techniki (lód, kompresy żelowe chłodzące) zależy od klinicysty
- Dowody skuteczności przeciwbólowej lodu lub kompresów chłodzących u kobiet po

porodzie drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza są ujęte w trzech przeglądach systematycznych ([Kim 2020](#); [East 2020](#); [Solt Kirca 2022](#))

- W omawianych pracach nie opisano żadnych działań niepożądanych, w szczególności obrażeń związanych ze stosowaniem zimnych okładów.

TENS jest zalecany jako działanie wspomagające w leczeniu bólu poporodowego

- Dowody wspierające stosowanie TENS w tych przypadkach są skąpe ([Pitanguí 2012](#); [Zakariaee 2019](#))
- Jednakże, TENS nie wiąże się z niebezpiecznymi działaniami niepożądanymi

Akupunktura jest zalecana jako działanie wspomagające w leczeniu bólu poporodowego

- Dowody są skąpe ([Francisco 2018](#); [Pitanguí 2012](#); [Kwan 2014](#))
- Jednakże, akupunktura nie wiąże się z niebezpiecznymi działaniami niepożądanymi

Techniki chirurgiczne

Gdy wskazane jest szycie krocza, szew ciągły jest zalecany. Szew ciągły w porównaniu ze szwami pojedynczymi w cięciu krocza lub pęknięciu krocza drugiego stopnia jest zalecany z powodu mniejszego bólu

- Głównym kryterium wskazań do szwu krocza jest rozległość pęknięcia, a nie związany z nim ból
- Dowody wspierające stosowanie szwu ciągłego zawarto w metaanalizie Cochrane i trzech dodatkowych badaniach randomizowanych ([Kettle 2012](#); [Ain 2022](#))

Dla kobiet z pęknięciem krocza pierwszego lub drugiego stopnia ani szew, ani szew w porównaniu z klejem tkankowym nie jest zalecany ze względu na ból

- Dowody w kontekście niepowikłanego pęknięcia krocza pierwszego lub drugiego stopnia wskazują, że odstąpienie od szwu wiąże się z mniejszym bólem niż zastosowanie szwu przy braku zwiększenia powikłań miejscowych ([Lundquist 2000](#); [Swenson 2019](#)). Te wyniki potwierdzono w innym badaniu randomizowanym opublikowanym po zakończeniu kwerendy do niniejszego przeglądu systematycznego. ([Lallemant 2023](#))
- Dane na temat kleju tkankowego w pęknięciach krocza pierwszego lub drugiego stopnia, które włączono do niniejszego przeglądu, pochodzą z czterech prac porównujących klej ze szwem krocza ([Swenson 2019](#); [Mota 2009](#); [Atesli 2020](#); [Bowen 2002](#)), wykazano przewagę kleju jeśli chodzi o wskaźniki bólu. Piątą pracę opublikowano po zakończeniu kwerendy do niniejszego przeglądu, ta praca również wykazała przewagę kleju chirurgicznego nad szwem ([Caroci-Becker 2023](#))

COX, cyklooksygenaza; SOAP, Society of Obstetric Anesthesiology and Perinatology; TENS, przezskórna stymulacja nerwów

Działania, które NIE są zalecane

Działania, które nie są zalecane w postępowaniu przeciwbólowym po porodzie z pęknięciem lub nacięciem krocza.

Działanie	Powód niezalecania
Tramadol	Niedostateczne dowody
Butorfanol i inne opioidy	Niedostateczne dowody
Znieczulenie nasiękowe krocza	Brak dowodów
Blokada nerwu sromowego	Niedostateczne dowody
Leki miejscowo znieczulające na okolicę krocza	Brak dowodów
Krem z hydrokortyzonem	Brak dowodów
Maści	Brak dowodów lub niedostateczne dowody

Tabela ogólnych zaleceń PROSPECT

Ogólne zalecenia postępowania przeciwbólowego u kobiet po porodzie drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza			
Działanie	Zalecenie	Poziom dowodu	Siła zalecenia
Paracetamol i NLPZ*	<ul style="list-style-type: none"> Zalecane jako pierwsze leki w bólu poporodowym Droga doustna jest preferowana w stosunku do doodbytniczej 	Paracetamol: średni NLPZ: wysoki	silne
Morfina zewnątrzoponowa	<ul style="list-style-type: none"> Zalecana u kobiet z ciężkimi pęknięciami krocza Ponieważ działania niepożądane, w szczególności depresja oddechowa, zależą od dawki, zalecamy dawki ≤ 2 mg, co odpowiada minimalnej dawce skutecznej Po podaniu morfiny zewnątrzoponowo należy prowadzić monitorowanie oddychania zgodnie z wytycznymi SOAP (Bauchat 2019) 	wysoki	silne
Lód lub kompresy chłodzące	<ul style="list-style-type: none"> Zalecane jako początkowe postępowanie w bólu poporodowym z uwagi na prostotę Stosowanie tej techniki zależy od decyzji lekarza prowadzącego 	wysoki	silne
Akupunktura	<ul style="list-style-type: none"> Zalecana jako postępowanie wspomagające w bólu poporodowym 	niski	silne
TENS	<ul style="list-style-type: none"> Zalecany jako postępowanie wspomagające w bólu poporodowym 	średni	silne
Szew krocza lub też brak szwu	<ul style="list-style-type: none"> U kobiet z pęknięciem krocza pierwszego lub drugiego stopnia brak szwu ma przewagę z uwagi na mniejszy ból 	wysoki	silne

<p>Szew ciągły lub też szwy pojedyncze</p>	<ul style="list-style-type: none"> W nacięciu krocza lub pęknięciu drugiego stopnia, gdy wskazane jest założenie szwów, szew ciągły ma przewagę w stosunku do szwów pojedynczych ze względu na mniejszy ból 	<p>wysoki</p>	<p>silne</p>
<p>Klej tkankowy lub też szwy</p>	<ul style="list-style-type: none"> U kobiet z pęknięciem krocza pierwszego lub drugiego stopnia, klej tkankowy ma przewagę nad szwami ze względu na mniejszy ból 	<p>średni</p>	<p>silne</p>

*Nie ma prac porównujących działanie NLPZ w skojarzeniu z paracetamolem i każdego z tych leków osobno.

SOAP, Society of Obstetric Anesthesiology and Perinatology; TENS, przezskórna stymulacja nerwów

Publikacja PROSPECT

Xavier Luxey, Adrien Lemoine, Geertrui Dewinter, Girish Joshi, Camille Le Ray, Johan Raeder, Marc Van de Velde, Marie-Pierre Bonnet, PROSPECT Working Group of the European Society of Regional Anesthesia and Pain Therapy.

Acute pain management after vaginal delivery with perineal tears or episiotomy.

[Reg Anesth Pain Med 2024 May 20:rapm-2024-105478. doi: 10.1136/rapm-2024-105478.](https://doi.org/10.1136/rapm-2024-105478)
[Online ahead of print.](#)

Infografika: zalecenia PROSPECT dla porodu drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza

Zalecenia dla porodu drogami natury z pęknięciem lub nacięciem krocza

Systematyczny przegląd z zaleceniami postępowania przeciwbólowego

Leki podstawowe

Paracetamol i NLPZ są zalecane jako pierwsze. Droga doustna ma przewagę nad doodbytniczą.

Lód lub kompresy chłodzące

Lód lub kompresy chłodzące są zalecane jako początkowe postępowanie. Wybór techniki (lód albo kompresy chłodzące) jest w gestii lekarza prowadzącego.

Morfina zewnątrzoponowo

Morfina zewnątrzoponowo (≤ 2 mg) jest zalecana u kobiet z analgezyją zewnątrzoponową i ciężkimi pęknięciami krocza. U pacjentek leczonych morfiną zewnątrzoponowo należy stosować monitorowanie oddechu wg wytycznych SOAP.

Niefarmakologiczne działania wspomagające

- TENS jest zalecany wspomagająco w leczeniu bólu poporodowego.
- Akupunktura jest zalecana wspomagająco w leczeniu bólu poporodowego.

Techniki chirurgiczne

Jeśli wskazany jest szew krocza, szew ciągły ma przewagę nad szwami pojedynczymi jeśli chodzi o ból. U kobiet z pęknięciem krocza I lub II stopnia, odstąpienie od szwu albo klej tkankowy mają przewagę jeśli chodzi o ból.

Luxey X, et al. Acute pain management after vaginal delivery with perineal tears or episiotomy. Reg Anesth Pain Med 2024 May 20:rapm-2024-105478. doi: 10.1136/rapm-2024-105478. Online ahead of print.

SOAP, Society of Obstetric Anesthesiology and Perinatology; TENS, przeszkońska stymulacja nerwów.

